

לתת תמריצים למורים

במקום להבליט רק את הצללים והכשלים של מערכת החינוך, יש להעניק פרסים למורים מצטיינים

ייתכן שהעובדה שסבי, ליאון רקנאטי ז"ל, היה מורה בפלורניקי, תרמה לגישתי החיובית והאזהרת למורים - כמו גם העובדה שהייתה לי הזכות ללמוד אצל מורים מצוינים

סאקט"אירש", בראשות אלי אלאוף, שהיא הקרן הגדולה והמשמעותית הפועלת בתחומי החינוך והרווחה בישראל.

התוכנית מכוונת לאתר מורים ייחודיים, אשר בעבודתם באים לביטוי כישורים והישגים, שהם מעל למסירות ולביצוע הטוב של התוכניות המקובלות. מורים אשר הצליחו לפתח, בהתלהבות וביצירתיות, יוזמות הנותנות פתרונות אפקטיביים לבעיות ולאיתגרים בבית-הספר ובקהילה, ואשר מקדמות את ההישגים הלימודיים והחינוכיים של תלמידיהם.

בשנה שעברה קיבלנו 203 יוזמות מועמדות לפרס, והשנה כבר קיבלנו 250, אשר מתוכן זכו 17 יוזמות של 24 מורים. בחירת המועמדים לפרס נעשתה בתהליך קפדני של מיון ושיפוט על-ידי אנשי-חינוך מנוסים. הקריטריונים לשיפוט עוצבו על-פי נורמות מקצועיות, המשקפות את מיטב הניסיון של אנשים ממגזרי החברה השונים (עסקים, חינוך וציבור), ותרומתם לתהליכי למידה וקידום של הפרט והמערכת. אחד הקריטריונים המרכזיים בהערכת היוזמה היה פוטנציאל ההפצה וההטמעה במערכת החינוך - בימים אלה נבחנות דרכי פעולה להפצת התוכניות הזוכות, וליישומן במערכת.

הנה דוגמה לכך: שיעורי אלקטרוניקה עלולים להיות יקרים מאוד, אם אין מסתפקים בהוראת החומר על-פי ספר-לימוד וצפייה בפרטים לימודיים. כדי שהתלמידים יפנימו את החומר, הם חייבים להתמודד עם ביצוע בפועל ולבנות בעצמם דגמים. אפשר אומנם לרכוש ערכות בסיסיות ולהנחות את התלמידים בהרכבתן ובפירוקן. ואולם הדרך הזאת יקרה למדי, ומאלצת את המורים לוותר על חלק ניכר מההתנסות הממשית.

מאיר מרדכי, מרכז המגמה להנדסת אלקטרוניקה ומחשבים במכללת אורט חרמץ בירושלים, נקט יוזמה ייחודית. הוא החליט שהתלמידים יכינו בעצמם ערכות, באמצעות חומרים פשוטים, שימושיים וזולים יחסית - מה שאיפשר להם לבצע בפועל את כל הנדרש, לפי החומר הנלמד.

התלמידים הצליחו ליצור רובוטים באמצעות חומרים פשוטים וזמינים, שאף זכו בפרסים בתחרויות בינלאומיות. כל אחד מהם, לאחר סיום לימודיו, ייטיב מאחרים ליישם בחיי העבודה שלו את החומר הנלמד, ויביא עמו את המורשת לחיפוש פתרונות יצירתיים.

רעיון נוסף שזכה הוא פרויקט משותף של זוהייר עבד-רבו, מנהל בית-הספר היסודי עין-דאפה/נקובה, ושל אייל בלון, מחנך בבית-הספר ולדורף אדם בירושלים, שיזמו בתי-ספר תאומים - יהודי וערבי - לחינוך לשלום. המטרה היא להכשיר את הרור הצעיר להתמודדות טובה יותר עם המצב הפוליטי הסבוך, באמצעות מפגשים בין ילדים יהודים וערבים. הפרויקט פועל כבר מ-1997, והיווה גם מקור השראה לפרויקטים בינלאומיים באזורי סכסוך אתני ומעמדי.

אני מקווה ומאחל לעצמנו שהפרס ישמש מנוף ואבן-שואבת ליוזמה חינוכית מתוגברת, מפעל לקידום החוץ של מערכת החינוך איכותית, המשלבת ידע וערכים והמעצבת את דור העתיד.

בשבוע שעבר חילקנו את פרס רקנאטי-צ'ייס רש"י למורה היזם, זו הפעם השנייה. אני מניח שרבים מכם לא שמעו על כך מעולם, ובוודאי מרימים גבה לנוכח שילוב המילים פרס-מורה-יזם. ובכן, מדובר במפעל ייחודי בעל חשיבות רבה, ואסביר מדוע.

במרבית התחומים אנו מחקים לטוב ולרע את הנעשה בארצות-הברית, אולם בתחום מרכזי וחיוני - החינוך - לא השכלנו לחקות ולהעתיק מודלים חיוביים וראויים. בארצות-הברית מעניק הנשיא פרסים ועיטורים למצטיינים בתחומים שונים. חלק ניכר מהזוכים הם מורים מצטיינים, אשר בזכות הצלחות חינוכיות והישגים לימודיים של תלמידיהם הופכים לגיבורי האומה. ואילו אצלנו, בשיח הציבורי מובלטים רק הצללים והכשלים של מערכת החינוך, ומעמדו השחוק של המורה.

הבנתי שדרוש כאן שינוי מחשבתי, שבו נעשה למען המערכת החינוכית מעשה שיושגת על גישה חיובית. חשבתי שעלינו להפנות מבט לפינות היפות של המערכת, ולמקד אותן בעשייה החיובית ובהישגים. ייתכן שהעובדה שסבי, ליאון רקנאטי ז"ל, היה מורה בסלורניקי, תרמה לגישתי החיובית והאזהרת למורים, כמו גם העובדה שהייתה לי הזכות ללמוד אצל מורים מצוינים ולנצור מהם זיכרונות נפלאים.

כולנו מודעים לתפיסה שהחינוך הוא התשתית הלאומית הראשונה במעלה. כולנו יודעים כי עצמאותנו הכלכלית, כמו גם חוסננו המוסרי ואיכותנו כחברה תרבותית, תלויים רבות ברמה ובאיכות של מערכות החינוך. על יישומם של התהליכים החינוכיים והלימודיים, ועל קידומם של ערכים חברתיים ותרבותיים, הפקדנו - כחברה וכהורים - את המורים.

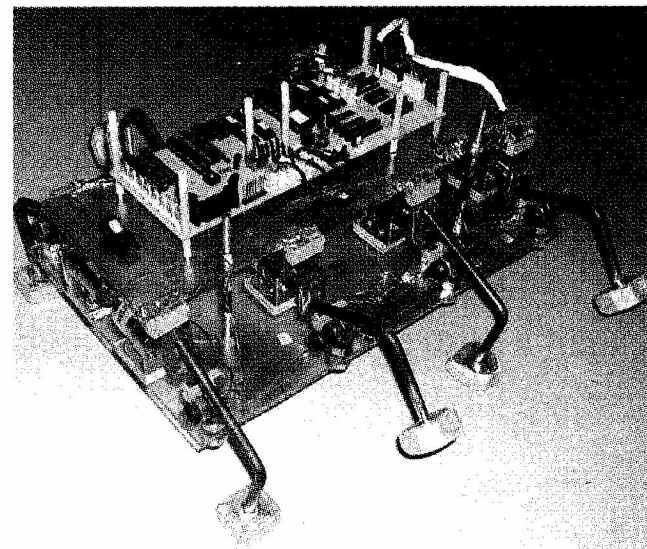
היוזמה לפרס המורה היזם אינה באה להחליף את הפעילות הציבורית הממוסדת, אלא לפעול לצדה ולהמריצה. בעזרת הפרס אנו מקווים להפנות את הזרקור אל העשייה הברוכה, אך העלומה מעיני הציבור, של מורים רבים.

על-פי תפיסתנו, מקצוע ההוראה צריך להיות מדורג במקום גבוה ביותר מבחינת היוקרה הציבורית, ומבחינת שאיפתם של אנשים איכותיים להצטרף אליו. לכן, המורים הזוכים ראויים להוקרתנו על תרומתם הייחודית והיזמית לקידום ההוראה והחינוך, כמודל לעשייה חינוכית איכותית ופורצת-גבולות.

רעיון פרס המורה היזם נולד אצלי לפני שנתיים, בשיתוף עם ידידי ושותפי למפעל, פרופ' יעקב קופ, מנהל מרכז טאוב לחקר מדיניות חברתית. יצאנו לדרך לאחר שקיבלנו את ברכתן של מנכ"לית משרד החינוך רונית תירוש, ושל ראש המינהל הפרדגוגי לאה רוזנברג, וכן עידוד מיושבי-ראש ארגוני המורים, מאנשי מקצוע מנוסים וממומחים בתחום החינוך.

לשמחתנו הצטרפו השנה שותפים נוספים לרעיון - קרן צ'ייס, בראשות איש העסקים האמריקני סטנלי צ'ייס, הידוע בפעילותו בתחום החינוך בישראל; וקרן

הכותב הוא איש עסקים ויו"ר משותף בפרס רקנאטי-צ'ייס רש"י למורה היזם

אחד מהרובוטים בפרויקט האלקטרוניקה. בזכות המורה התלמידים יישאו עמם מורשת לחיפוש פתרונות יצירתיים